

**FRIVILLIG
FREDAG**

AKTIVE LOKALSAMFUND

Frivillig der hvor du lever

BAG OM AKTIVE LOKALSAMFUND

I 2014 var årets Frivillig Fredag-tema *Frivillig der hvor du lever*. Temaet havde en dobbeltbetydning; det handlede dels om at vise den energi og livsglæde, frivilligt arbejde giver og dels om sætte fokus på frivilligt arbejde i lokalsamfundet. Frivilligrådets sekretariat udbød i den forbindelse et seminar under titlen "Lokalområde, fællesskaber og frivillighed", der udforskede sammenhængen mellem de tre begreber i hhv. byen, forstaden og på landet. Derudover samarbejdede sekretariatet med en ekspertgruppe, som diskuterede og leverede aktivitetsideer til at afholde Frivillig Fredag i lokalområdet. Frivilligrådet lavede samtidig en undersøgelse om temaet gennem Gallup og fulgte tre pilotprojekter i hhv. Gladsaxe, Assens og Albertslund, der udviklede og afholdt arrangementer på Frivillig Fredag. "Aktive lokalsamfund" opsummerer den læring, der kom ud af disse forskellige tiltag.

Helt overordnet pegede læringen fra 2014 på, at vilkår og ønsker for frivilligt arbejde er meget forskellige, alt efter om man befinder sig i byen, på landet eller i forstaden. Frivilligrådets sekretariat har derfor opdelt forslagene i denne pjece i tre forskellige aktivitetskoncepter – et pr. lokalsamfundstype. Hvert koncept består af et overordnet mål med tilhørende bud på aktivitetsideer, som understøtter målene. I praksis kan aktiviteterne dog sagtens bruges bredere (i andre områder) end beskrevet her. Vi håber, I vil finde god inspiration i teksterne og få mod på at afholde den næste Frivillig Fredag netop der, hvor I lever!

FORSTADEN: BYG ET FORSTADSFÆLLESSKAB

I forstaden er der ofte få fællesskabsaktiviteter – ud over i de etablerede foreninger – og en stor del af beboerne er tilflyttere eller har en relativ kort historie i området. Samtidig mangler der tit fysiske rum, hvor fællesskaberne kan udfoldes, fordi mange beboere søger den private sfære i eget hjem og have eller benytter sig af tilbuddene i de større omkringliggende byer. Frivilligrådets Gallup-undersøgelse fra 2014 pegede dog på, at der faktisk eksisterer et potentiale for fællesskab og engagement i forstaden; 28% af husejerne svarede nemlig, at de gerne ville lave lokale aktiviteter som vejfester og samle skrald dag, mens dette kun gjaldt for 16% af dem, der bor i lejlighed.

Konceptet "Byg et forstadsfællesskab" henviser både til, at man på Frivillig Fredag kan skabe et fysisk fællesskab(-srum) og, at man kan arbejde med at opdyrke fællesskaber i/ på tværs af kvarterer. Konceptets mål er at skabe flere tilbud i nærmiljøet og en større kontakt mellem beboerne, så det bliver mere attraktivt at investere tid og ressourcer i området. Flere tilbud i nærområdet giver pendlere mulighed for mere sammenhæng i hverdagen, når de ikke endnu en gang skal afsted for at finde aktiviteter uden for byen, og ældre og arbejdsfri beboere får samtidig lettere adgang – transportmæssigt og økonomisk – til fællesskaber.

”Byg et forstadsfællesskab” kunne bestå i at åbne kvarterer med forskelligartede beboelsestyper overfor hinanden og pulje aktiviteter, tilbud og menneskelige ressourcer. Man kunne fx forestille sig større lejlighedskomplekser/almennyttige boligområder gøre brug af viden og menneskelige ressourcer (tid) i villakvarterer, mens villaejerne kunne få adgang til eksisterende beboeraktiviteter og fællesskaber i boligkomplekserne. Det kunne også handle om at skabe fysiske rum for fællesskaber som fx kunstneren Anja Franke, der arbejder med at nedbryde grænser i parcelhuskvarteret. Hun har bygget et samtalekøkken over ligusterhækken i sin have og arrangerer udstillinger her, hvor hun inviterer mennesker ind i sin privatsfære. Det fysiske rum kunne også være mere midlertidigt som fx et telt eller en bålplads. Mere konkrete aktiviteter kunne være:

Tur-de-Have, retter sig først og fremmest mod det interne fællesskab i et kvarter. Beboerne åbner deres haver for hinanden og går på besøg - evt. krydret med aktiviteter de enkelte steder. Beboerne kunne fx bytte frugt og stauder, tilbyde deres hjælp til hinanden som fx lektiehjælp, middagsinvitationer og en ekstra hånd til at sætte en hylde op. Aktiviteterne kunne også foregå indendørs og have et længere sigte som fx at undersøge interessen for et yoga-kursus i et privat hjem eller fælleshus, starte fælles regnvandsafledning eller gå-ture på hjertestierne i området.

Tag en forening med hjem består i at invitere en eller flere lokale foreninger til at deltage i en beboer-aktivitet. Det kunne være en kunstforening, der arrangerede en udendørsudstilling, en fodboldklub, der trænede børn og voksne, Røde Kors kunne undervise i førstehjælp og Danmarks Naturfredningsforening kunne fortælle om livet i beboernes lille lund eller sø.

Hånd i hanke er inspireret af to efterskoler, der i 2013 tilbød deres hjælp til lokale beboere. De hjalp med æblehøsten, samlede skrald på legepladserne i byen og hjalp til i haverne. Målet var, at beboerne fik et godt indtryk af skolen og dens elever, mens eleverne lærte området og menneskene at kende og fik arbejdet praktisk med medborgerskab. Aktiviteten kan dog sagtens involvere andre typer institutioner som fx børnehaver, fritidsklubber eller dagcentre.

BYEN/BOLIGBLOKKENE: FIND LOKALIDENTITETEN

I Frivilligrådets Gallupundersøgelse ligger by-bebyggelse lavt på fællesskabsskalaen. Mens 69% af dem, der bor på en gård siger ja tak til fællesskabet i lokalområdet, er det tilsvarende tal for dem, der bor i etageejendomme 45%.

I byen og i større boligområder, er der ofte mange aktivitetstilbud. Udfordringen i at arbejde med fællesskaber i by/boligblokke synes derfor nærmere at handle om dels at kunne overskue, finde og vælge de lokale aktiviteter og fællesskaber og dels at få en (mere direkte) kontakt med mennesker i ens område. Aktiviteter med dette sigte kunne fx dreje sig om at præsentere lokale fællesskaber på en måde, der muliggør kontakt mellem mennesker eller det kunne handle om at åbne lukkede boligområder og søge kontakt med omkringliggende butikker, foreninger og kvarterer. Mere konkrete aktiviteter kunne være:

Fortælleværksted blev i 2014 afviklet af Albertslund Boligsociale Center som projekt Digital Storytelling. Beboerne i de større almene boligområder blev tilbudt at komme på kursus for at lære, hvordan man opbygger og producerer en film. Beboernes opgave var at fortælle deres historier om området, dets mennesker og om deres oplevelser som frivillige netop her. Udkommet blev en lang række video'er om det at bo i et boligsocialt område. Beboernes historier var meget individuelle; nogle fortalte om deres barndom i området, andre om hvordan de var blevet anvist boliger og ufrivilligt var flyttet ind og igen andre om de frivillige netværk og foreninger, som de var blevet en del af. Filmene blev fremvist på rådhuset på Frivillig Fredag. Aktiviteten gav stemme til beboerne og fortalte på en involverende måde om områdets fællesskaber. Beboerne lærte undervejs hinanden at kende på tværs af områder. Samtidig lærte beboerne en teknik til at formidle historier, som kan bruges i andre sammenhænge herunder til at promovere frivillige initiativer som fx Bydelsmødre.

Frivillig-stafet i Værebroparken blev i 2014 udviklet og arrangeret af Social Balance, som er et partnerskab mellem Gladsaxe Kommune (frivilligkoordinator og frivilligcenter), Gladsaxe Almennyttige Boligselskab og DAB. Formålet med stafetten var at vise områdets fordele og ressourcer frem for såvel beboerne i området som borgere fra andre dele af byen. Stafetten bestod af en rute i det store område omkring Værebroparken. Undervejs på ruten var der poster hos de forskellige foreninger og frivillige initiativer såsom blokrådene, fodboldklubben, beboerhuset, lejerforeningen og nyttehaverne. Deltagerne skulle således følge ruten, snakke med de frivillige på posterne og indsamle points til et gratis måltid mad. Ruten endte i beboerhuset, hvor stafetten blev afsluttet med mad, foredrag og ballondyr til børnene.

Middags-Match er en aktivitet, der handler om at matche foreninger/frivillig initiativer med beboergrupper og dermed sætte fokus på lokalidentiteten og kontakten mellem mennesker, der lever og fungerer i samme område. Det kunne fx være en gruppe somaliske kvinder og ÆldreSagen, der laver "samtale-mad" dvs. mad, der kræver, at man færdiggør den sammen såsom fondue, bulgogi (koreansk ret med salatblad, der fyldes med ris, kød og kimchi) pandekager eller blinis. Det kunne også være Fars Køkkenskole og Natteravnene, der sammen laver sort og gul mad, eller en lokal butik eller klassen på den lokale skole, der matches med fx unge studerende om at lave nem, hurtig og billig mad.

LANDET: MÅLRET FÆLLESSKABERNE

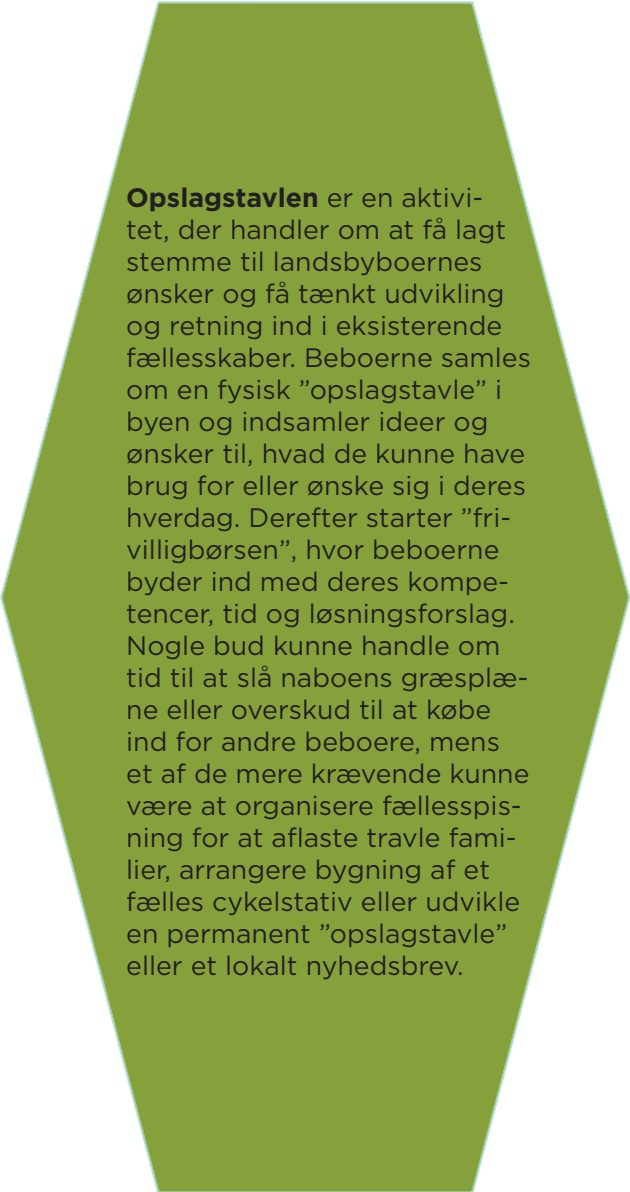
Mange steder på landet er fællesskabet simpelthen en nødvendighed. I Frivilligrådets Gallup-undersøgelse blev deltagerne spurgt, om de føler, at de gør en forskel i nabolaget; her svarede 52% af folk fra gårdene ja, mens tallet for dem, der bor i lejlighed var 28%. Landet synes at have en unik fordel i forhold til at opbygge fællesskaber, fordi der både er et eksisterende behov og som regel også er plads til, at man kan finde et konkret sted at mødes. Ofte er stedtilknytningen også stærk, fordi man enten har boet der hele livet (eller i generationer) eller aktivt har valgt at bosætte sig netop der. Det er dog ikke alle steder, at overskuddet er lige stort, og mange steder forsvinder ressourcer ud af landsbysamfundene i form af beboerflugt og lukning af faciliteter som busruter, skoler og nærbutikker.

”Målret fællesskaberne” handler om at bruge de fællesskaber eller det gensidige kendskab mellem beboerne, som allerede eksisterer til at nå nye mål eller (gen-)opbygge aktiviteter eller tilbud. Her kunne et mål være at tilføje eksisterende fællesskaber mere energi og retning ved bevidst at investere frivillighed i dem. Det kunne være at målrette aktiviteter mod tilflyttere, at rejse et lokalt bymuseum eller legeplads eller samle lokale institutioner som skoler, efterskoler og institutioner omkring et fælles arbejde – male, oprydde, beskære, plukke – i området. Mere konkrete aktiviteter kunne være:

Landsbypedel for en dag udspringer af landsbypedelordningen, der allerede eksisterer i mange kommuner. Grundlæggende er det en samarbejdsaftale mellem kommunen og en landsby/-er, hvor landsbyerne påtager sig ansvaret for at udføre nogle kommunale opgaver i eget område mod betaling fra kommunen. En landsbypedel er ikke nødvendigvis en person, men skal opfattes som en funktion, og landsbyerne beslutter selv, hvordan de vil organisere sig. Tanken er dog, at landsbyboerne lægger noget frivillig arbejdskraft i selv at løse opgaverne og derved sparer penge, som kan bruges på andre opgaver, og samtidig styrker sammenholdet. I Assens Kommune findes ordningen allerede, men på Frivillig Fredag 2014 havde man besluttet at sætte særligt fokus den frivillige del af ordningen og bl.a. tage to lokalpolitikere i praktik som pedeller. ”Landsbypedel for en dag” giver lokalsamfund mulighed for at prøve af, om ordningen passer til området ved fx at udpege nogle lokale opgaver, som derefter løses i fællesskab og følges op med en diskussion af, om det kunne være interessant og bæredygtigt at tilslutte sig ordningen på længere sigt.

Landsby-OL lægger op til, at landsbyer i et større område mødes og dyster mod hinanden i forskellige discipliner, det kunne dreje sig om bedste udklædning, cykelræs, førstehjælp mv. Dysterne kunne med fordel planlægges og afholdes af lokale foreninger, aviser, butikker, kirker og sammenslutninger, fordi det giver beboerne et overblik over de fællesskaber og ressourcer, der er til rådighed i nabobyerne. Landsbyboerne opdeles i hold og kæmper sammen for byens ære og får på den måde også styrket det interne sammenhold. Landsby-OL kunne også tilføres et tema som fx cowboys og indianere og inkludere udklædning, særlig mad og dans og et møde mellem "høvdingene".

Opslagstavlen er en aktivitet, der handler om at få lagt stemme til landsbyboernes ønsker og få tænkt udvikling og retning ind i eksisterende fællesskaber. Beboerne samles om en fysisk "opslagstavle" i byen og indsamler ideer og ønsker til, hvad de kunne have brug for eller ønske sig i deres hverdag. Derefter starter "frivilligbørsen", hvor beboerne byder ind med deres kompetencer, tid og løsningsforslag. Nogle bud kunne handle om tid til at slå naboens græsplæne eller overskud til at købe ind for andre beboere, mens et af de mere krævende kunne være at organisere fællesspisning for at aflaste travle familier, arrangere bygning af et fælles cykelstativ eller udvikle en permanent "opslagstavle" eller et lokalt nyhedsbrev.

FRIVILLIGRÅDET KOORDINERER FRIVILLIG FREDAG

Frivilligrådet er et politikudviklende organ, der rådgiver regeringen og Folketinget om den frivillige sektors rolle og indsats i forhold til sociale udfordringer.

Som strategisk rådgiver for regering og Folketing, er Frivilligrådet optaget af at fremhæve muligheder, dilemmaer og barrierer i forhold til at styrke den frivillige sektors rolle både som velfærdsaktør og som civilsamfundsaktør.

Læs mere om Frivilligrådets arbejde www.frivilligraadet.dk

LÆS MERE OM FRIVILLIG FREDAG

Få inspiration, hent diverse materialer, tilmeld dig nyhedsbrevet - læs mere om Frivillig Fredag på www.frivilligfredag.dk

Du kan også kontakte:

Katrine Tonboe Jacobsen
ktj@frivilligraadet.dk
tlf.: 33 18 82 18

Frivilligrådet
info@frivilligraadet.dk
tlf.: 33 93 52 93